

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torekih, četrtekih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . . . 3.— . . . . . 4.50 za pol leta . . . . . 6.— . . . . . 9.— za vse leto . . . . . 12.— . . . . . 18.—

Naročnine je plačevati naprej na naročbe brez priložne naročilne se sprava se ozira. Poslanišče številke se dobivajo v prodajalnicih tobaka v Trstu po 20 nč. izven Trsta po 24 nč.

EDINOST

Oglas se računa po tarifu v potitju; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema uredništvo ulice Molino plecole št. 3, II. nadst. Naročnine in oglase je plačevati loco Trst. Odprije reklama stije se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Častitim našim gg. naročnikom!

Vsakomu je znano, da se plačuje naročnina naprej, a vzlic temu se velika večina čestitih gg. naročnikov ne drži tega pogoja. Minele je tretje četrletje in nastopilo četrto, a mnogo njih ni doposlalo naročnine ni za III., ni za tekoče četrletje. Vsem zamudnikom dopošljemo nakaznice, iz katerih je razvidna zastana naročnina. V interesu lista in stvari same prosimo, da nam gg. zamudniki dopošljejo v nakaznici označeni znesek čim prej, ker drugače bomo primorani ustavit jim list.

Upravništvo „Edinosti“.

Ustava: vir narodnim preprirom v Avstriji.

IV.

Nedostek v naši ustavi.

Iz vsega, kar smo povedali dosedaj iz brošure „Die Verfassung als die Quelle des Nationalitätenhaders in Oesterreich“, je jasno, da pisec meče krivdo na narodnostnem prepiru v Avstriji v prvi vrsti na pomanjkljivost naše ustave. Zaključek iz tega spoznanja je jasen istotako: avstrijska ustava se mora premeniti, oziroma popolniti.

Kako? Predno odgovarja pisec na to vprašanje, stavlja si drugo: v kakem razmerju je ustava z obstoječimi odnošaji?

Pisec nam pojasnjuje to nastopno: Avstrija je država več narodnostij. To je temeljna posebnost Avstrije. Človek bi moral misliti torej, da je ustava te države urejena tako, da poštevta to narodnostno posebnost. Toda, naj proučujemo ta sveti dokument, kolikor hočemo, take uredbe bi iskali zastoj v naši ustavi.

Toda čakajte! Nekaj je vendar tu. §. 19. O tem nesrečnem paragrafu se je že toliko pisalo in govorilo, da se človek kar ustraši, ko zopet čuje o njem. In vendar se mu ne smemo izogibati. Kaj določa §. 19? Čujte: „Vsa plemena države so jednako pravna, in vsako pleme ima nedotakljivo pravico do varovanja in negovanja svoje narodnosti in svojega jezika“.

Tu pa je ravno pomanjkljivost v tem §.

PODLISTEK

Milena.

Fripovedka iz polake prošlosti. — Prevela Serafina Juvanova.

Vojt (sodnik) je prikimal deklici prijazno.

„Položite jih v sneg; jutri jih pa pokopljem“.

„Te bi ne bile kristijansko, kajti polotili bi se jih krokerji in volkovi“, odgovoril je sodnik. „Tako se morajo pokopati. Plačilo dobiš, kakor po navadi ter vrhu tega še dve meri žganja in nov kozuh.“

„Dobro, pa naj bode“. Podbočila se je in zrla, kako so sani zavile na pokopališče, kjer so kmetje izložili mrtvece. Njen lepi obrazek je ostal neizpremenjen: iz njenih ozkih potez se je videlo, da ne pozna sočutstva — in vendar: kaka strast, kaka milina v teh velikih črnih očeh, v teh rudačih, polnih ustnicah! Sodnik jej je odštel denar ter postavil steklenico žganja pred-njo v sneg. Počasi so odpeljali sani; kmetje pa so sledili molcé, kakor so prišli.

„In kozuh?“ je vprašala Milena.

„Jutri, ko bode dovršeno delo“.

Sodnik je zapustil pokopališče; Milena pa je prijela za lopato. Najprvo je dobro potegnila iz steklenice, potem pa, peva je neko staro narodno

Ustava zagotavlja vsem narodom vsa prava, ali obseže teh pravic — tako meni pisec — ni določeno. To določitev prepušča ustava narodom samim. Ker pa si sleherni narod po svoje misli te pravice, katere sme zahtevati, je naravno, da te pravice prihajajo v navskrižje, in ed tedi vsi ljudi narodnostni boji v Avstriji.

Tu je pisec res zadel v črno. Kako različno zares si tolmačijo posamični narodi svoje „pravice“. Slovenci n. pr. se morajo najsvečaneje sklicevati na ustavo in na določila, obsežena v istej, kadar zahtevajo v Trstu jedno borno osnovno šolo za tisoče svojih rojakov; ali kadar zahtevajo, kar se smatra naravno stvarjo celo med črnici v Afriki: da naj oblasti občujejo z narodom tako, da jih boče narod razumel; ali če zahtevajo od države, da ista skrbi za materialno zboljšanje tudi v teh južnih pokrajinah, ker je to nje dolžnost, kakor so obvezani državljani, da vrše svoje dolžnost do države. Kose torej Slovenci sklicujemo na ustavo in na svoje pravice, mislimo vsikdar le na take samo ob sebi umevne stvari, katerih ne bi mogel odrekati, kdor ima le nekoliko najprimitivnejega umevanja o pravici.

Kako pa si Nemci predstavljajo svoje pravice? Tudi oni se sklicujejo na ustavo, tudi oni se sklicujejo na svoje „pravice“, tudi oni žive pod istimi zakoni, pod katerimi živimo mi in na katere opiramo svoje zahteve! In vendar: kolika razlika med njihovimi in našimi zahtevami! Za njih osnovno šolstvo je vlada poskrbela take izborna, da ga ni kotička v državi, kjer biva le nekoliko nemških duš, da ne bi imeli prilike za vzgojo otrok v svojem materinem jeziku; vsa država je preprežena srednjim šolstvom nemškim — izvzemši jedino Galicijo — in tudi po takih nje delih, kjer nemški živelj sestavlja le par odstotkov vsega prebivalstva; visoko šolstvo je po treh četrтинah nemško; uradniška hierarhija je vsaj po treh četrтинah nemška ali nemškega mišljenja; v vsakem ministerstvu — naj že bode te ali te barve — je večina ministrov nemške krvi; na centralnih oblastih — pa večinoma tudi na deželnih — je viši uradnik-

pesem, pričela kopati veliki grob. Otožna melodija, zategnjena kakor smrtni vzdih, donela je v nečni mir:

„Dobro došel, ljubi gost,
Zemelj-kih težav si prost. . . .
Čuj, kako se dere vran:
Večen san, večen san!“

Zopet čvrst požirek iz steklenice in dalje je zvenela lopata, in dalje donela grozna pesem v tiho noč. Krokerji so kričaje obletavali mrtvece; iz daljine pa se je čulo tulenje volkov.

Grob je bil dovršen. Milena je ogledovala mrtvece.

„Ti si bil gotovo vodja“, govorila je starcu belih las. Oblečen je bil v dragocen zobljev plašč; za pasom pa se je lesketal mičen jatagan. „Tudi tu bodeš prvi!“

Vzela ga je v naročje, kakor otroka, nesla v gomilo in rahlo položila na zemljo. Prekrižala se je in stopila iz groba. Z drugimi ni ravnala tako: prijemala jih je za rameni, vlačila na rob jame ter metala vanj. Opazila je še neko truplo.

„O! kje imaš glavo?“ je vprašala z groznim smehom. Prijela ga je za noge in vrgla k drugim. Zagledala je glavo. Prijela jo je za lase in dvignila kvišku.

Nemec prava bela vrana; v parlamentu in v vojski ima nemščina svoje privilegovano mesto; volilni redi so prikrojeni tako, da imajo Nemci velik vpliv na vnanjo in notranjo politiko države, vzlic dejstvu, da so v manjšini; s kratka: zavarovani so tako z utrdami od vseh strani, da se lahko udajajo čutstvu popolne varnosti glede na svoj obstanek. In vendar kriče, da se jim krati pravica, da so tlačeni in proganjani, kakor hitro zahteva kdo drugi le stoti del tega, kar uživajo v resnici oni sami.

Sklicevaje se torej na iste zakone in na iste „pravice“ zahtevajo jedni naravnih pravic nikomur v škodo, drugi pa privilegijev in prednosti na račun duševne in gospodarske svobode soseda!

Ali nima torej prav pisec brošure, ako trdi, da ustava, na katero se morejo opirati toli različne zahteve, ne more biti dobra, ali vsaj ni popolna, in da res treba spremembe, popolnjenja?!

Nedostatnost tega §. 19 dokazuje pisec še posebno iz drugega odstavka, glasečega se: „Pripoznana je jednako pravost vseh v deželi navadnih jezikov“ v šoli, v uradu in v javnem življenju“.

Prav ima! Kdo ne ve, koliko bojev moramo biti ravno mi na Primorskem, ker si vsakdo drugače tolmači pojem „v deželi navadnega jezika“?!

Mi smo prepričani, da je naš jezik „v deželi navaden jezik“, Lah pa mu odrekajo domačinstvo. V §. 19 so pač postavili pojem „v deželi navadnega jezika“, ali niso mislili na to, da bi „ga obrtali natančno, da bi mu že v zakonu dali trden in konkreten obseg. Koliko bojev izvira iz te pomanjkljivosti! Ob vsaki priliki moramo provocirati pravorekov najviših instanc in sodišč, a ko je zopet prišel kak prepir med nami in nasprotniki, pa smo zopet tam, kjer smo bili prej: nasprotniki trde zopet in istim globokim glasom prepričanja, da slovenščina ni v deželi navaden jezik. In potem gleda na nas doli kakor krvava ironija §. 19, ko moramo vnovič valiti kamen od vzočja gori na strmino in v potu svojega obraza, traté vse svoje dragocene moči, vršiti težko politiško — Sisifovo delo.

„Bog naj me kaznuje,“ je vskliknila, „ako ni to gospod pl. Kanisov, oderuh kmetov“. Udarila je glave po obrazu ter jo potem satrkljala, kakor kroglo, po zmrzlem snegu v grob.

Zopet požirek žganja, potem je z zemljo zametala jama ter pričela kopati drugo. Meseč je stal visoko in razsvitljeval tihe grobove se svojo tajinstveno svetlobo. Razsvitljeval je Zveličarja na križu, slamnate strehe vasi in neprezrljivo ravnino.

Ko je Milena dovršila, pričela je zopet peti:

„Bogatin in siromak,
Hromi stavec, korenjak,
Plemič, vitez, kakor rob,
Leže v grob, leže v grob“.

Približala se je jednomu mrtvecu, katerega obraz je bil zalit s krvjo. Prijela ga je za kurtko. V tem trenutku je začela vzdihljaj.

Obstala je. Kraj vse nevstrašljivosti so se jej vendar le ježili lasje.

In zepet! Približala se je kraju, od koder je dohajal glas. Zagledala je nekega gibajočega se insurgenta. „Ni dvoma: je pri življenju“. Prijela ga je za roke ter mu se snegom očistila obraz, nakažen od krvi in smodnika. Odpril je oči.

(Zvršetek pride.)

Tako vidimo torej, da §. 19 ne poštevata posebnosti v sestavi Avstrije. Zle posledice tej pomanjkljivosti naše ustave se kažejo ravno sedaj v najodurnejši obliki in so postale tako usodne, da dandanes že očitno govore o možnosti — katere ne bi se upal niti omenjati nikdo še nedavno temu: o odpravi ustave same. Drastičneje se pač ni mogla pokazati pomanjkljivost avstrijske ustave.

§. 19 bi se moral popolniti, pravi pisec. Na pr. tako, da bi se glasil drugi odstavek: „Jezik je „v deželi navaden“ na bivališčih dotičnega naroda, rabiti ga je torej v uradu, šoli in javnih zavodih“.

Le tako vsebino bi moral imeti ta §. po menenju pisčevem, da bi bil v podlago za izvedenje enakopravnosti. Tako pa je le sentenca, viseča v zraku, ki dovaja do bojov, požirajočih vse najboljše moči.

Po našem menenju je tudi ta pomanjkljivost značilna za zavratnost in hinavstvo nemškega liberalizma. Njega nesitelji so ustvarili sedanjo ustavo. Hoteli so blesteti v sijaju svoje namišljene svobodomiselnosti, a zajedno so si hoteli obdržati odprta jedra vrata, do narodne hegemonije, do tlačenja drugih, do najgršega strankarskega absolutizma. Za to so dali §. 19 tako obliko, da obeča vse, a ne zagotavlja ničesar. Po svoje so hoteli krojiti ta §. a narodi so se jeli upirati in posledica so sedanje borbe.

Pisec priznava sicer, da bi bilo bojv vsejedno, tudi ko bi se §. 19 določil tako, kakor gori rečeno, vendar bi se isti sukali o dveh vprašanjih: a) Kje so historijski priposestvenost bivališča posamičnih plemen? in b) Kako naj se stvar uredi v višjih instancah ter občevanje med različno-jezičnimi oblastmi?

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 29. oktobra 1897.

Državni zbor. „Ob 2^{1/2} uri po polnoči. Seja nadaljuje.“ Tako se glasi zadnje današnje zjutrzanje poročilo z Dunaja. „Seja nadaljuje“; morda je trajala vse noč, do belega dne. Najbrže je bilo takó, ako je res, da je sklenila desnica, da se v tej seji mora izvršiti prvo čitanje nagodbenega provizorija z Ogersko.

Da je obstrukcija postavila v boj vso svojo arditost proti temu ukrepu, se ume samo po sebi. Kričala je, protestovala je, razgrajala je in govorila govore, trajajoče več ur. Posl. Lechner je n. pr. začel govoriti ob 9. uri in je ob pol 3. uri še govoril dalje.

Pa pričnimo z začetkom seje. Prvi je govoril štajerski Nemeč Hofmann-Wellenhof. Začel je s tem, da je prelival solze na odstopu istega predsednika Kathreina, katerega se nedavno temu psovali s propalico in izdajico. Potem je izjavil opetovano, da je nezakonita ta večerna seja.

Za njim je govoril češki Nemeč Funke, ki je očital večini, da krši zakone. A kaj naj rečemo temu možu, ki je očital na to večini, da kriči le zato, da bi on ne mogel govoriti! Po vseh škandalih, po vsem nasilju, ki ga je rabila opozicija, da je zabranjevala svobodo govora, je ta mož še toli drzen, da se upa na dan s takimi očitanji.

Zabeležimo sedaj, kar treba beležiti vestno: tudi v tej noči je žel govornik socialistov, posl. Daszinsky, viharno pohvalo od strani prononsiranih zastopnikov židovstva in kapitalizma, od najljutejših sovražnikov nižih mas. Da, ti ljudje so res internacionalni, če že ne drugače pa vsaj v tem, da leže na trebuhu pred zlato internacijono, pred zlatim teletom, pred mednarodnimi — milijonarji. To je iskrenost, ki se lahko ponosno postavi na stran nemških liberalcev. Habeant sibi.

Daszinsky je zaklical večini tudi to, da gradi zidove absolutizma! No, g. Daszinsky, je že res, da pridemo v Avstriji skoro do tega, da se bode vladalo brez parlamenta, ali tega ni zakrivila desnica, marveč oni, ki so svojimi škandali požgali zadnje sled zaupanja, ki so ga imeli še do parlamentarizma nižji in najbrže tudi najvišji krogi. In na tem so fanatično sodelovali ravno socialisti in tudi oni bodo imeli na svoji vesti lep del krivde, ako delavske mase zopet izgube ono malo političnega prava, ki so si ga priborile po tolikih naperih.

Za Daszinskyem so se vrstili Steinwender,

Russ, Pesler, Pommer in — Wolf. Z Wolfom je desegla surovost svoj vrhunec. Mož ni imel besede in vendar je psoval predsednika, večino, vlado, sploh vse, razbijal s tintnikom ter nadaljeval svoje prostaščine še dolgo potem, ko je začel govoriti posl. Lecher. Ali se s tem ne krši pravilnik, ako kdo govori po celo uro, ne da bi imel besedo. Kdo ubija parlamentarizem? V sinočnji seji se je dogodilo, kar se menda še ni dogodilo nikdar, da sta namreč govorila dva govornika hkratu: oni, ki je imel besedo in oni, ki je ni imel. Le z razločkom, da je posl. Lecher le šepetal, Wolf pa, ki ni imel besede, je razsajal. Očividno je, da je bila ta komedija dogovorjena. Kdo ubija parlamentarizem? Podpredsednik je poslal k Wolfu reditelja posl. Langa, a ko se mu je bližal le ta, zagrabil je zbesneli German pokrov od tintnika, da ga zaluča v Langa. Živela nemška kultura in nje socialistiški zavezniki! Utrujen menda, je stavil poslanec Lecher — ki je govoril, kakor že omenjeno gori v uvedu, od 9. ure zvečer — predlog, naj se seja sklene, seveda s pridržkom, da bode naslednjega dne nadaljeval svoj govor, toda večina je odklonila ta predlog in seja se je nadaljevala. Tako se glasi zadnje poročilo ob 2. uri in pol po polnoči. O tem, kar se je godilo pozneje in kako se je seja zaključila, pa v prihodnjem poročilu.

K položaju. Dve vprašanji sti sedaj, ki obratači vso pozornost nase: Kdo bode novi predsednik? Kako se razvije razmerje med večino in katoliško ljudsko stranko?!

Glede prvega vprašanja ni danes posebnih poročil, razun tega, da med kandidati za mesto predsednika imenujejo tudi slovenskega poslanca dr. Ferjančiča.

Glede drugega vprašanja pa vlada popolna nejasnost, ker niso jedini v katoliški ljudski stranki. Mnogo bode zavisno od tega, kako se bode ta stranka vedla o predlogu za satožbo ministerstva radi jezikovnih naredeb. To je sicer gotovo, da bode katoliška ljudska stranka predlagala prehod na dnevni red preko tega predloga, toda vprašanje je, kako bode utemeljila svoj predlog? Vprašanje je, ali bode večina mogla pritrditi temu utemeljenju. Nekaj se čuje, da boče rečena stranka izteči pričakovanje, da se jezikovno vprašanje skoro reši potom zakonodaje, da ne bode trebalo naredeb?

Italija in Francija. Vse kaže na to, da se prej ko prej izvrši mej Francijo in Italijo trgovinska pogodba, katere pa ne želi Francija v toliki meri, kakor Italija. Z ozirom na namerovano trgovinsko zblizanje obeh romanskih držav so imeli voditelji obojestranskih trgovinskih zadev že opetovane sestanke in dogovore. Tudi to govori za možnost zblizanja, da je francoski trgovinski minister izjavil že večkrat, da je trgovsko politična zveza mej obema državama potrebna tako za jedno, kakor za drugo stran.

Kakor rečeno, o tej potrebi, zlasti za Italijo, se govori že nekaj let, vendar ni moglo priti do te zveze, ker jej je bila na potu mržnja Crispija do Francije. Crispijevo ministerstvo je imelo vse druge težnje, nego negovati zdrave in državni koristne odnose v Italiji. Njegova naravnost brezmiselnosti kolonialna politika v Afriki je pritirala Italijo kraj propada, mesto da je mož skrbel za praktični razvoj gospodarskih in socialnopolitičnih razmer v domovini.

Vsled brezvestnih mabinacij Crispijevih je bilo tudi umevno samo ob sebi, da je Italija zaigrala prijateljstvo Francije, ki je dala dobro občutiti svoji sosedu na jugu posledice nje nasprotovanje Franciji.

No, danes so se zboljšale malo stvari. V Italiji se je jelo izprevidovati, kam dovaja nepraktično sanjarenje in igranje volka v basni in ne samo javno menenje, tudi odločilni krogi prav resno želijo skorajšnjega zboljšanja razmer do Francije in to brez ozira na trozvezo.

Še je činitelj v Italiji, ki gojijo v italijanski javnosti neko „mržnjo“ do Francije, vendar izginja njihov upliv od dne do dne. Časi se spreminjajo in ljudje. Na mesto praznega politikovanja nastopajo praktični nazori tudi v deželi petja in političnih sanjačev. Italija želi zveze z Francijo. To je istina in te zveze želi Italija čim preje. In to ve Francija. A Francija ve tudi, kako stoje nje stvari z Nemčijo. Naj le mislijo nekaterniki, da je trgovskopolitična zveza Italije z Francijo mogoča

brez ozira na trozvezo, a tega naj ne pozabije, da Francija prav gotovo ne sklene pravega prijateljstva z Italijo, dokler bode poslednja v prijateljski zvezi z nje smrtno sovražnico Prusijo. To je danes gotovo: Italija želi iz spon nemškega objema in v svobodni objem svobodne Francije.

Različne vesti.

Tako bi jim bilo menda prav. Kako bi se morali razdeliti referati o volitvah na Primorskem, da bi bili Italijani zadovoljni? O tem je ugibal včeraj neki naš prijatelj in jo je res pogodil slednjič! Naš prijatelj priporoča tako-le razdelitev referatov: Mauroner naj dobi Hortisa, Hortis naj dobi Mauronerja, Bartoli naj dobi Verzeznassija in Verzeznassi naj dobi Bartolija! Kaj mislite k temu predlogu? Tako nas vprašuje naš prijatelj. Mi mislimo, da bi bili Italijani zadovoljni. Pa ne le to, ampak referati bi bili gotove tako izborni da bi ljudje kar drveli v Trst in v Istro po recept, po katerem se dosežajo uzorne, zakonite volitve tudi — nasilnimi sredstvi. In svet bi prosil naš pokrajne kakor zavetišče pravice, zakonitosti in svobode, kakor pozorišče, na katerem bi bilo življenje prava ljubka idila, da ni tistih nesrečnih hrvatskih in slovenskih „agitatorjev“.

„Piccolo“, ali bi bil ti zadovoljen z našim predlogom?

Delodajalec v goriški okolici pozor! — Iz Gorice se nam piše: Opozarjamo vse one delodajalce-gospodarje, kateri imajo svoje delavce zavarovane v „Delavski zavarovalnici za slučaj nesgod v Trstu“ ter do današnjega dne niso dobili glasovnice za-se ali za svoje delavce, naj jih zahtevajo v goriški bolniški blagajnici (ulica Municipio), katera jih je dobila za razpošiljatev, a jih ni razposlala nijednemu slovenskemu delodajalcu-gospodarju. Še več: nje tajnik zahteva, ako se pride po glasovnice, naj se jih tam kar podpiše, drugo pa da odpravi sam. Ako stranka odločno zahteva glasovnice, tedaj jih sicer izroče, toda brez uradnega pečata ter neizpolnjene, to je brez izkazanega števila zavarovanih delavcev, kateri imajo volilno pravico. Glasovnice brez uradnega pečata so pa neveljavne, in to gotovo dobro ve oni uradnik. Kdor torej ni dobil glasovnice, naj ne zamudi, kajti 6. novembra bo že volitev, najkasneje 5. pa jih treba odposlati komisiji v Trst. Rodojubi z dežele bi storili narodno dolžnost, ako bi se potrudili in pogledali v svoji bližini, ako so dobili glasovnice oni gospodarji-delodajalci, ki so bili oglašeni v „Primorcu“ št. 21. z dne 12. oktobra. Takšne glasovnice naj dajo podpisati na pravem mestu — ter jih doposlata „Goriški tiskarni“. Goriška laška klika dela na vse kriplje, da zmagajo Lah, ki so že razposlali imena svojih kandidatov tudi Slovincem. Opezarjamo še enkrat, in sicer o zadnji uri, da poprašajo po svojih glasovnicah v goriški bolniški blagajnici, kajti v nasprotnem slučaju bi se utegnile zlorabiti proti Slovincem vse one glasovnice, katere bi ostale ondi. Pozor, pozor in pozor, rodoljubje!

Odkritje spomenika pok. Dragotinu Martelanca. Pevska društva, ki bodo pala na grobu, naj izvole prinesiti sekirice seboj.

Od Spljeta do Trsta! Italijanski listi se jeze na oficijozni list dalmatinski, ker isti zagovarja postopanje deželnega šolskega sveta o vprašanju italijanske šole v Spljetu. Češ, da je on članek vzbudil pravo indignacijo, ogorčenje. Slednjic meni jeden tržaških listov, da bi bil oficijozni list storil bolje, da je molčal, kajti opravičevanje da se mu je ponesrečile popolnoma. Veste kaj, Lahoni, tudi vi bi storili bolje, da kar molčite o krivičnosti na šolskem polju, kajti od Spljeta do Trsta vendar ni tako daleč, da ne bi vedeli tam doli, kake krivice delate vi v tem pogledu dan na dan in tisočem svojih soobčanov. Kdor v Trstu zagovarja krivico, ta nima pravice, da bi v Spljetu govoril o pravici.

Tržaško podporno in bralno društvo sklicuje izredni občni zbor v nedeljo 16. novembra t. l. ob 3. uri popoldne. Na dnevnem redu bode sprejemba nekaterih točk društvenih pravil,

Odbor.

Osrednji odbor za prireditve I. slov. literarnega in umetniškega kongresa se je v Ljubljani konstituiral sledeče: g. profesor Simon Rutar,

predsednik; gg. Anton Trstenjak in dekan Iv. Vesel, podpredsednika; g. Fran Govekar, tajnik; g. Engelbert Gangl, tajnika namestnik in g. Jakob Dimnik, blagajnik; zajedno se je sklenilo, da se bodo prirejali ob sredah v „Narodnem domu“ pisateljski večeri.

Slovenske dopisnice prodajajo se v Lavrenčičevi tabakarni, Piazza Caserma in pri Počkaju, ulica Ghoga. Kdor od tobakarnarjev v mestu ali okolici želi razprodajati navedene dopisnice, naj se oglasi pri izdajateljici, ulica Stadion št. 19 I. Ker se dogaja, da se te dopisnice oddajajo na pošto kakor erarične t. j. brez poštna znamke, bodi opozorjeno slavno občinstvo, da je treba na vsako odposlano dopisnico prilepiti znamko za 2 nvč.

Usmilite se! V torek ob 5^{1/4} ure popoldne je soproga Marija, delavca Ivana Hlada, še vesela in zdrava donesla škafo vode, ob 6^{1/4} uri pa je bila mrtva. Počila jej je žila na nogi in odtekla jej je kri. To je za moža grezen udarec, kajti šestere otročičev, vsi v nežni mladosti — najstaremu je 14 let — je ostalo brez matere. In to tako na naglo, tako nepričakovano. Predvčeraj je bil siromak Hlad v našem uradništvu, sam bolj podoben smrti, nego življenju. Prava slika obupa. Na ta žalostni dogodek opozarjamo tudi usmiljene duše po vipavski dolini, kajti Ivan Hlad je iz Ajdovščine, pokojna mu soproga Marija pa je bila rojena Trost z Cola. Za siromaka so že darovali: Jakob Perhavec 1 gid., Mandič 20, Polič 50, Cotič 50 nvč. Usmilite se, kdor le more!

Pogreba pokojnice se je udeležilo mnogo delavcev, da skažejo svoje sočutje z ubogo osirotelo družino.

Germaneka slavnost v Ljubljani. Kakor smo poročali svoječasno, so nameravali germanski pevci prirediti v Ljubljani ustanovno slavnost germanofilskega društva „Südmärkischer Sängerbund“. To nakano je sicer hotel preprediti ljubljanski občinski svet, ali vršila se bode vendar v zvezi vsem protestom. Škandal pa je, da je ljubljanski uradni list prinesel porogljivo notico — in sicer na odličnem mestu — v kateri je naznanil, da se bode slavnost vršila v kljub občinskemu svetu.

Vedenje ljubljanskega uradnega lista je postalo v poslednjem času nekam tako na-proti Slovincem, kakor bi ga pisali celjski ali hebski germanofilski rovarji. Slavnost „Sängerbunda“ se bode torej vršila v Ljubljani, danes v soboto in jutri v nedeljo. S tem korakom, ki je sam na sebi tako nepotreben, kakor tretje oko v glavi, hočejo nemški izziyači navaliti na značaj slovenske Ljubljane samo grd madež in Slovincem vredi v obraz, da oni, „gospodujoci narod“ v Avstriji, storijo, kar hočejo, tudi na slovenskem ozemlju, ter da ne poznajo onega, ki bi jim smel oporekati. Oni se kažejo tudi o tej priliki kakor: „Herrenvolk!“ V slovensko Ljubljano pride „Sängerbund“ kričat Slovincem v obraz, da je Nemeč tudi v Ljubljani gospod. A to je prava ironija, ako pomislimo n. pr., kaj so počenjali celjski Nemci o otvoritvi „Narodnega doma“. V Celji naj bi Slovenci ne imeli pravice slaviti svoje slavnosti, pač pa naj jo imajo Nemci v Ljubljani.

Ta nemška slavnost bode torej golo izzivanje Slovincem. Morda si žele celo surovih nastopov in reakcije, da bi potem mogli iste izkoristiti proti Slovincem. Zato pa se nadejamo, da Ljubljana ostane mirna in hladna, kakor ostaje hladen orjak, ako ga izziya četa pritlikavcev. Mi Slovenci smo že večkrat imeli dokazov, da se z mirnostjo in hladnim ponosom doseza več, nego z nervoznim postopanjem, kakoršnega se poslužujejo tako radi politični rogovileži gori na nemškem Češkem. Njih vedenje samo znači, koliko je vredna njih stvar, torej: mirna Ljubljana, pa — ponosna!

Glasbena Matica. Na zadnjem občnem zboru ženskega zbora „Glasbene Matice“ so bile izvoljene za predsednico gospa dr. Jenkova, namestnica gospa dr. Ferjančičeva, tajnica gđc. Zorka Krsnikova, blagajničarica gospa Briski; v odborni so gospe dr. Gregoričeva, dr. Hudnikova, Juvandičeva, in Peršeljnova.

Poziv. Po določilih o orožnih vajah se pozivljejo sledeče osebe, katere so bile rojene leta 1861. in se niso še nikoli prijavile, da se oglašijo na magistratu in sicer: Anton Cappon sin Alojza, Jakob Furlani, Mihov, Jakob Greiter sin Alojza, Andrej od Marije Markovič, Napoleon od Alojza

Mosca, Edvard od Antona Padovana, Janez Avgust od Petra Scomarinja in Aleksander od Petra Verude.

Pazite na tužce! Kako polni sovraštva do Slovanov so Nemci, kaže slednji hip, ker slednjo priliko porabijo, da nas morejo žaliti. Tako se opaža že prav dolgo časa, da se posebno arogantno vedó nemški turisti po naši domovini. Skore v vsaki planinski spominjski knjigi najdeš psovka na naš narod in naš jezik in to dostikrat v skrajno ostudni obliki. Ali bi ne kazalo, da se v tem pogledu malce popazi na te — došlece? Seveda, marsikdo od teh prusofilskih prihajačev je še prijazen z nami na videz, a skrivaj, v spominjsko knjigo, zliiva ves svoj zeleni srd in sovraštvo do našega rodu. Takim ljudem niti dati knjige v podpis, ali pa paziti nanje, kaj pišejo notri in kako se vedejo. Sploh moramo zapričeti — kontrolo [nad tužci ne naše narodnosti. To ne bi škodovalo.

Poljski strah na Pruskem. Kako zelo se boje Nemci „slovenske propagande“ in jo hočejo siloma zatirati o vsaki najmanjši priliki, kaže sledeči, za Pruse naravnost smešni slučaj. V neki ljudski šoli v pruski Sileziji je učitelj iztaknil pri nekem učencu poljski — abecednik in mu ga hlastno iztrgal. Na to je nastal hud vihar v uradnih krogih dotičnega kraja, ki je dovel do zaključka „da je abecednik zmožen, vzbujati narodno-poljske ideje itd.“ — Ali ni to tako, kakor bi se bal morilec duha umerjenega, katerega sluti pri vsakem šumu velega lista?

Avstro-ogerska kolonijalna družba. Dne 26 t. m. zvečer je bil občni zbor avstro-ogerske kolonijalne družbe na Dunaju pod predsedstvom kneza Wrede. Odbornik dr. Weisl je v daljšem govoru risal nalogo kolonijalne družbe z ozirom na izseljence avstro-ogerske monarhije. Govornik je rekel, da družbi ni ležeče na tem, da bi pospeševala izseljevanje, ampak nasprotno: prizadeva si, da po možnosti omejuje izseljevanje. Kjer pa ni možno zaustaviti izseljevanja, ondi je naloga družbe, da gre izseljencem na roko v vsakem osiru. V 6000 slučajih izselitve se ni pripetila nijedna nepravilnost, ker je družba skrbela za red in nadaljuje preživljanje izseljencev v tujem svetu. Cilj, da avstro-ogerska zasnuje svojo kolonijo, se približuje uredničenju in se bodo prebivalci neke kolonije že drugo leto 1898. poklonili cesarju ob 50letnici. Kolonija bode nosila ime Nj. Veličanstva Frana Josipa I.

Tajnik družbe je poročal na to o postopanju o izseljevanjih in o družbini zaščiti, dani izseljencem. Računski svetnik Bubella je stavil nasvet, naj bi se od povprečno 80.000 (!) izseljencev, kolikor jih zapušta vsako leto našo državo, napotilo kakih 40—50000 na Kubo. Na ta predlog so sklenili, da treba proučiti stvar natančneje.

Na tem občnem zboru se je pripovedoval tudi slučaj, ki označuje načine, kakoršnih se poslužujejo izvestni lopovi, da izkoriščajo nevedne izseljence. Sprevodnik neke ogerske železnice je potem, ko je spravil izseljujoče se popotnike nalašč v poseben vagon, prišel k ljudem v voz in jim naznanil, da je prepovedano izseljevati se ter da hoče brzojaviti na mejo o namenu potujočih. Na to je jela na skritem kraju va ona ropotati ura budilka, katero si je pripravil slepar v ta namen, in potniki so menili, da konduktar brzojavlja sedaj ljudem se je polotil strah in so jeli prositi lopova, naj jim prizanese. Po dolgih prošnjah se je dal le-ta pregovoriti, toda proti temu, da mu sleherni izseljenec plača nekaj malaga za molk. Seveda so vsi hitro posegli v žepe in mu pomolili zahtevano. Na to je budilka zopet zaropotala in konduktar je rekel ljudem, da je že brzojavil na mejo, da je vse v redu ter da smejo potovati dalje. Tacih in jednacih slučajev da se dogaja sleherni hip in družbi nalog je. ščititi izseljence pred takimi sleparji in izmozgovalci.

Namen družbe, kakor razvidno, je blag v socialnem obziru. Sedaj pa nastopa drugo vprašanje.

Dejstvo, da se iz naše države izseljuje vsako leto preko 80 000 — vsaj tako poroča računarski svetnik Bubella — je pa vznemirjujoče in to za Slovanstvo Avstrije tambolj, ker je večina izseljencev slovenske narodnosti. Uzroki izseljevanja so znani, internacijonalno koristolovstvo je glavni vzrok tej mizeriji.

Kako kolonizujejo Francozi. Kako blagodejno širi Francija svojo kulturo v svojih zasedenih po-

krajinah v Afriki, poročajo nekateri popotniki, ki so po več letih zopet bili v Madagaskarju. Ondi je vse izpremenjeno in posamičnih naselbin skoro ni izpoznati več. V glavnem mestu Tananarivo, kjer je ležalo še pred malo časa vse navkriž in se mesto skoro videlo ni iz blata in nesnage, je vse kultivirano zdaj. Po cestah in trgih so bili hribi in klanci, zdaj je vse zravnano in za promet prirejeno.

Glavni trg Audohalo je bil poprej odkladišče nesnage, sedaj se blišči ondi krasen park, kjer igra dvakrat na teden francoska godba. Zidajo se nove lepe hiše in hoteli v evropskem slogu in vse je urejeno po evropski. V kratkem času bode Madagaskar prizorišče francoske marljivosti in vzgled vztočne kulture in to je zahvaliti v prvi vrsti guvernerju generalu Gallienu, ki si prizadeva, da ustvari kar največjo ugodnost naseljujočim se francoskim kolonistom.

Nesreča v cerkvi. V vasi Konelov v okraju Kozlov na Ruskem se je pri neki službi božji, ko je bilo natlačeno ljudi v cerkvi, slišal hkratu klic „egenj!“ Vernikov se je lotil tolik strah, da je nastala silna gneča. Pri tem je bilo zadušenih 45 oseb, 80 pa je bilo močno poškodovanih.

Hudodelec iz bojznj. V nekem dunajskem zaporu je hudodelec Dittrich napadel jetničarja z nožem ter ga zabodel šestkrat. Hudodelec bi imel drugi dan zapustiti zapore, a je storil zločin radi tega, da ostane še nadalje v ječi, ker — „se boji prisilne delavnice“, v katero bo moral, ako pride iz ječe.

Špekulacija in ženska nečimernost. Da je bila ženska vsikdar dobra pomočnica špekulantom, o tem kaže zgodovina in sedanjost, in bode kazala najbrže tudi bodočnost. Radi tega pa delajo svoje poklone izvestni izmozgovalci možkih žepov najprej pri sladkem, lepem in mehkem spolu, v zavesti seveda, da bodo jako dobro plačani ti pokloni.

V Parizu se ti pokloni navadno pričenjajo in se gibljejo potem, kakor valovi, po ostali Evropi. Jeden tak poklon so napravili sladkemu in gladkemu spolu pariški špekulantje nedavno temu in posledica temu — seveda plačanemu — poklonu, je, da dame v pariških gledališčih ne bodo nosile več — rokavic, marveč bodo kazale svoje lepe ročice gole.

To pa ne morda radi tega, da bi varevale rokavice, marveč za to, da pokažejo vsakovrstni nakit, ki je prišel v „modo“: prstane, zapestnice z različnimi bingelčki iz zlata in dragih kamenov in druge take malenkosti, ki se ne smejo pokrivati z rokavicami, da bi se zamogel svet po vrhu še šepetati, češ: saj nimajo nakita! In zdaj je vse na nogah, da se ta nakit izvršuje v najzapeljivejši obliki. Vidva soprog in kavalir pa — zdihujta, mej-tem ko se be smejal — juvelir!

Anglija pomnožuje svoje čete. Kdor dela jedenkrat krivico z namenom, da bi zapovedeval, da bi se okoristil, mora to svoje delo nadaljevati z vsemi možnimi sredstvi, drugače podleže, ker pravica, kazen, nikdar ne praznuje in doseza čisto krivičnika se svojim bišem, ko se isti najmanje nadeja tega. Radi tega mora biti krivičnik vedno oprezen, videti mora za petami vedno in sleherni hip boginjo maščevalko, ki se dotika njegove pete in njegovega temena z svojim mečem maščevanja; misliti mora noč in dan, kako bi se obdržal v krivici, v koristi, v oblasti.

In ako mu pri tem kriči še tako in ga opominja dobri glas vesti ter spominja na čas pokore, ki vendar jedenkrat mora priti — kaj krivičniku za to?!

Njemu je sešaj na tem, da ostane na višini, na katero se je povzpел s pomočjo krivičnosti, a na tej višini se more vzdržati le po novih — krivičnostih.

Tako je v življenju posamičnika, tako pa je tudi v življenju mas.

Mnogo je držav na svetu, ki so postale velike in mogočne samo s pomočjo krivice in trinoštva in eni, ki gospodujejo v teh državah, se bore malo brigajo za glas vesti, ki jim očita, da so postali to, kar so, le s pomočjo krivice in da jim krvavo pridobljeni plen nikakor ne pripada po zakonih človekoljubja in civilizacije.

Nočemo preiskovati da-li tudi Anglija spada med take države, ali stvari, ki se goče v Indiji, jako govore za to. Da si je Anglija priborila svoje indsko cesarstvo s krutostjo in krivico, o tem bode

govorila zgodovina jeklenim glasom. In v tem glasu bode — ne baš v čast in slavo Angležke — odmeval srce pretresujoči jek tisočev in tisočev nesrečnih in zatiranih.

In ta glas odmeva i danes po planjavah širne in Anglijo bogateče Indije in kliče visoko do neba za maščevanje nad krivičnico. Teda ta glas mora dušiti Anglija, zatirati mora onega, od kogar izvira ta glas, ako hoče, da ne bode strta ona sama. Streti mora Anglija ono silo v Indiji, ki se dviga iz čet zatiranih, na katerih tilniku leži svinčeni stopal krivičnice. Streti jo mora in ako bi potrebovala za to stoterekrat hujske krivice, nego jo je potrebovala dosedaj.

In Anglija hoče tudi tako, ona hoče pomnožiti svojo vojsko za jedno tretjino in to z ozirom na dogodke v Indiji. Vojvoda Cambridški in vojni minister sta v javnih govorih kazala na možnost, da bode treba že v nedaljni čas pokazati domoljubje! Patriotizem! Kako sti ti besedi grdo onečestjenje pojma domoljubja, ako ju rabi Anglež ozirom na Indijo! Saj je Indija Angležem „domovina“ le v toliko, v kolikor jo morejo izsesevati! Prava, resnična domovina pa je Indija narodom, ki niso bili nikdar angleški.

Anglija se pripravlja za boj, za krvavo klanje v svojem kruto pridodeljenem cesarstvu in je že možno, da njeno orožje in njeni kanoni porazijo v krvava tla one čete, ki kličejo v nebo za maščevanje zaradi prestanih in še trajajočih krivic.

Kaj pa poreče k temu dobra vest? O tem ne premišlja oni, ki hoče delati krivico!

Potopljena ladja. Parnik „Caspar“ je zadel pri Point Arena v Kaliforniji ob skalo in se potopil. Trinajst mož posadke je utonilo, rešila sta se samo dva.

Kako se zabava bivši predsednik francoske republike, Kazimir Perier. Nedavno temu se je peljal v spremstvu svojega sina na biciklu v okolici Pariški. V neki vasi sta postala lačna oče Perier in sin Perier in sta v priprosti vaški krčmi zahtevala beafsteaka. Krčmarica je imela samo jajc in sardin, pa je odgovorila gostoma: „Mesar je uro daleč, ako pa se popeljete sami po meso in mi je prinesete, napravim vam, kar želite“. In res se je peljal Kazimir Perier po meso in krčmarica jima je napravila najboljši beafsteak. Pozneje še le je izvedela — kdo ga je jedel.

Največi kolodvor na svetu se nahaja zdaj v Bombayu v Indiji. Nedavno dovršena krasna stavba je iz samega mramorja in granita, zidana je v staroindijskem slogu in ima obliko podkve. Na sprednji strani so velikanske veže z ogromnimi stebri in stropi. Kolodvor so zidali celih 10 let in je stal blizo 80 milijonov gldinarjev.

Čudo lepopisja. Neki francoski lepopisec je v spomin potovanja predsednika republike v Rusijo izvršil pravo čudo. Na mali prostorček srebrnega denarja 20 centimov, ki meri v premerju le 16 milimetrov, je ta umetnik v pisanju na prosto oko zapisal vso francosko marseljezo in ruško himno v francoskem in ruskem jeziku. Poleg tega še v francoskem jeziku vzkliče: „Vive la France!“ „Viva la Russie!“ „Vive le Tsar!“ „Vive le president de la Republique!“ „Vive l' Alliance franco-russe!“ Ta umotvor je poklonil predsedniku Faureu kakor svoj „narodni dar“ z dnevom in lastnim podpisom.

Gledališko pismo z Dunaja.

Smetanin „Dalibor“ je dosegel v dvornem opernem gledališču toli velik uspeh in provzročil toliko oduševljenje, da opravičeno zaznamujemo 4. oktober kakor dan novega zmago slavlja slovanske glasbe.

Slovenem, ki so muzikalno izobraženi, je opera dobroznana. Odveč bi bil terej opis dela, odveč naštevanje muzikalnih krasot, ki so tem večjega pomena, ker jih je rodil umetniški genij skladatelja sam iz sebe, kajti v istini slab in nedramatično proizveden tekst mu ni mogel podati v to nikakega navdušenja.

Skrbna uprizoritev in izborna provedba opere zagotovila je „Daliboru“ stalno mesto v repertoarju. Le žal, da se prekrasni „Poljub“ po 15 izbornih predstavah zanemarja že dve leti sem. Morda se vsaj zdaj oživi zopet.

Dunajsko časopisje antisemitske barve je bilo

edino v protestu proti sprejemu te češke opere. Da so se leto za letom pojavljale francoske in laške opere ter izginjale že malo časa za vedno, to ni bila nikdar žalitev nemškega duha. Zdaj pa so nakrat zasledili sramotenje svojega narodnega ponosa. No, stvar je ta, da so izrabljali to v pretvezo v boju proti začasnemu vodji opere, Mahlerju, ki se je dal krstiti par dni pred svojim nastopom — ter so upali, da s škandalom preprečijo njegovo imenovanje direktorjem dvorne opere. Mahler je dokazal doslej svojo usposobljenost, za to težavno mesto. Vsa njih zabavljanja bi bila brezvspešna, onemogočil pa bi ga škandal o prvi operi, vsprejeti od njega. Račun je bil dober, a delali so ga brez krčmarja. Občinstvo je prerazsodno, da bi sedlo na take limanice. A le množica bi izdala; posamičnik bi ne opravil ničesar. Tako so doživeli ti hujskači velik poraz. Seveda pro forma nesmejo utihniti, zato stavijo sedaj ves uspeh na račun obilih navzočih Čehov. Kdo bi zameril tem, da so dali duška svoji radosti valed zmage njihovega rojaka! A uspeha oni niso odločili, uspeh si je priborile delo samo. V Nemčiji se je predstavljal „Dalibor“ od dunajske razstave 1892. sem na 25 opernih odrih; najboljša opera na Nemškem, ona v Monakovem, ga je uprizorila štiri leta pred našo, — je-li tudi tam odločala pretekcijska Slovanstva, je-li tudi tam opera „Dalibor“ žalitev nemškega genija?

Dan pozneje je bila v gledališču ob Dunajci premijera novoitalijanske Puccinijeve opere „La Bohème“. Velik razloček v snovi in glasbi! V „Daliboru“ romantična snov z glasbo, ki poleg vsega Wagnerjevega upliva nikjer ne zatajuje melodioznosti, v „Bohème“ snov, posneta najbolj realističnemu življenju pariških umetnikov in njih ljubice, ter glasba, z večinoma ilustrujoča in dekorativna. Dasi se povzdiga tuđi ta sem ter tje v krasno melodiočnost, vendar prevladuje v nji ona kromatična mnogovrstnost in nervoznost, ki je znak mladoitalijanskih umetnikov ter ob jednem znak sorodstva z Mascagnijem, čegar „Cavalleria“ je vsem podlaga in izgled.

Strokovnjaki, ki so prejšnji dan ocenjali Smetano (in tudi oni nasprotniške smeri so morali priznavati vse „Daliborove“ krasote in vrline) so ta dan morali oznanjati prednosti te italijanske opere, ki je v teku jednega leta v Italiji, v Londonu, v Nemčiji, v vsem na 125 odrih, dosegla najlepših uspehov. In priznati so morali, da prava umetnost isto tako lahko služi tudi dozdej toliko zaničeva nemu realizmu.

Prve opere so imele v libretu le snovi iz starega bajeslovja. A kmalo se je izvršil prevrat; mesto bogov in starih junakov so stopili na oder ljudje — ne sicer še povsem iz mesa in krvi, kakoršni smo mi — temveč še idealizovani. Romantika je bila v operi navadna. A čudno, da se je tudi tu pojavljalo brez ovirov vse ono, kar je v zvezi z romantiko: reparatvo, uboju in nasilstva. Kmalu se je storil še korak, opustilo se je i to nenaravno nenavadno dejanje, in zdaj nam libreti kažejo vsakdanje, istinito življenje. — (To vse se je vršilo le polagoma, izjeme so se seveda tudi dogajale in se še dogajajo.) A kolikor bolj se je pojavljalo istinito življenje v dejanju libretov, tem močnejše se je moralo tudi v glasbi. Stare oblike arij s svojo strogo določeno arhitekturo in s svojo nenaravno, dasi umetniško koloroturo postale so nemogoče, glasba si je morala izbrati nova pota, morala si upotrebiti druga izrazila. To, kar je Wagner smatral opernim idealom, je dosegel on in skušajo doseči za njim drugi s tem, da jim postaja opera — muzikalna drama. V tem je glasbi kakor tudi tekstu odkazana najvišja smer, oboje se združuje v jedno umetniško celoto, ki pa mora biti istinita, torej realistična, ako hoče vsrajati.

V svoji novi operi je dokazal Puccini lepe zmožnosti nove laške šole. V glavnih ulogah sta gostovala naš rojak, g. Naval Pogačnik iz Berolina in g. Saville iz pariške opere (pevala pa je v nemščini, — saj mešanica bi bila v moderni operi še mnogo neprimernejša nego je v stari, — prav za prav povsem nemožna). Svoji težki ulogi sta rešila izborna. Odličan dunajski kritik imenuje g. Pogačnika najizbornejšega tenorista, kar jih pozna — in ta pohvala ni neopravičena. Ker moderna opera nima paradnih ulog, poleg katerih je vse drugo le stafaža, je ta hvala tem večjega pomena. Želeli bi le, da čujemo kdaj našega veleodličnega

pevca kakor gosta v dvorni operi ter ga izpoznamo tudi v drugih ulogah. Severia.

Najnovejše vesti.

Trst 29. Okrajni glavar v Sezani, dr. grof Schaffgotch je imenovan ministerjalnim tajnikom v ministerstvu za notranje stvari; ministerjalni podtajnik dr. Peter Laharnar je imenovan okrajnim glavarjem na Primorskem; sledajče sta imenovana členua deželnega kulturnega sveta za Istro dr. Mate Trinajstič, dež. poslanec ter župan in odvetnik v Buzetu te. posestnik Fran Skalamera v Moščenicah.

Dunaj 29. (Zbornica poslancev.) Poslanec Lechner je govoril svoj sinoč ob 9. uri zvečer zapričeti govor do danes 9½ ure zjutraj. Zaključil je besedami: Nemci Avstrije se ne udajo in ne umro. Te besede so nemški poslanci pozdravili mahanjem robc. Med vsem govorom Lechnerjevim so se neprestano vršili burni prizori.

Ob 10 uri se je nadahevala sejs. Mnogo poslancev z leve je zahtevalo, naj se povabijo ministri, v kar pa ni privolil podpredsednik.

Podpredsednik Kramar je pozval na red poslanca Kaiserja in Daszinskega ter jima je vzel besedo. Počem je rekel, da hoče takoj obvestiti ministre o želji zbornice. Na predlog poslanca Pferscheja se je proglasila seja tajno. Ob 2. uri popoldne je še trajala tajna seja.

Dunaj 29. Grofu Badeniju je postal tudi sv. oče čestitko povodom poroke grofove hčere. Sv. oče je podelil blagoslov novoporočencema.

Budimpešta 29. Zbornica magnatov je vsprejela nagodbeni provizorij.

Zobobol olajšujejo
zobne kapljice lekarnja Piccolija v Ljublan
(Dunajska cesta)
katere so bile odlikovane s Najvišjim priznanjem Nj. c. in k.
Via. prejasne gospe prestolonaslednice-udove nadvojvodnje
Stefanije
Steklenica velja 90 kr.

Trgovinske brzojavke in vesti.
Bucurestina, Pšenica za jesen — — — — Pšenica za
spomlad 1898 11.91 do 11.92 Oves za spomlad — — — —
Rž za jesen 8.75 8.77 Koruza za maj-juni 1897 5.19 5.20
Pšenica nova od 78 kil. f. 12.80 — 12.90 od 79 kilo
12.95 13. — od 80 kil. f. 13.05 — 13.10 od 81. kil. f. 13.15
13.20 od 82 kil. for. — — — — — — — — — —
proso 6.15 6.45

Pšenica: sredne ponudbe, povpraševanje omejeno.
Prodaja 30000 mt. st. 5½, nvd. dražje. Vreme: lepo.
Vsega. Naračunirani udarok for. 11.45 do 11.47. Za
notranji trgovini: Centrifugal f. 36.50 Concasse f. 37 —
Cetvorni f. 37.75 v glavah f. 38.25 — — — —
Savre. Kava arabica good average za okt. 39. —
za februar 39.50

Ramburg. Santos good average za oktober — — — —
za december 31. — za marec 31.50 za maj 32.25 mirno.

Dunajska borza 29. oktobra 1897

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju	102.15	102.25
„ „ v srebru	102.90	102.80
Avstrijska rentna v zlatu	123.10	122.90
„ „ v kronah	101.45	101.45
Kreditne akcije	353 —	354 —
London 10 Let.	119.65	119.65
Napoleoni	9.52½	9.52½
30 mark	11.75½	11.75
100 rubl.	45.10	45.10

Zaloga pohištva in tapetarij
lastnega izdelka, v ulici Cordajuli št. 2, (nasproti pivarno „Aurora“)
kompletne zakonske sobe in jedilnice, železno pohištvo in kuhinsko pohištvo po izveerrednih cenah. Provezmljem narečbe v vsaki stroki. Udani G. Dalla Torre.

Neka prva nemška tovarna za poljedelske stroje išče za te kraje povsem zmožnega in spretnega **potovalca.**

Pobližje je izvedeti v tovarni strojev G. Tönnies, Ljubljana.

V „Narodnem domu“ je odprl podpisani **PEKARIJO, v Barkovljah** v kateri prodaja vedno frišen kruh, sladšičice, pastete in vsakovrstno moko po najnižih cenah. Jemlje v pecivo tudi domač kruh. Matija Martincič.

Moji izdelki
so pripoznani kakor dobri in v ceno! Remont. iz nikolja toče 23 ur, 3 gl. 60 n. Remont. srebrn se zlatim obrežkom 6 gld. Budilnik-anker I vrste ki sveti od gld. 160. — Regulatorji v orehovi omari od 4 gld. 50 nvd. naprej Cenik se 500 slikami gratis in franko. Kar ne ugaja se zamenja ali vrne znesek.
Evg. Kaecker
tvornica žepnih ur, razpošiljalni obrt in liferant društva uradnikov za posestva.
Bregenz am Bodensee N. 479. — 2 leti garancije